

VERSLAG BUITENLANDSE DIENSTREIS

HOEVEEL PERSONEN HEBBEN DE REIS GEMAAKT

1

HOELANG DUURDE DE REIS?

3 dagen (1 conferentie dag, 2 reisdagen)

WAT WAS HET DOEL VAN DE REIS?

In samenwerking met Organisation for Security and Cooperation in Europa (OSCE) en de Regional Cooperation Council (RCC) organiseert RACVIAC - Centre for Security Cooperation jaarlijks een bijeenkomst (Workshop) over counter terrorism gericht op actuele thema's en ontwikkelingen die de landen in de regio Zuidoost-Europa aangaan. De nadruk ligt hierbij op onderlinge samenwerking en het delen van relevante ervaringen.

Van 11 tot 13 november 2019 heb ik vanuit Veiligheidshuis Haaglanden mogen deelnemen aan de Workshop "Developing strategies on Rehabilitation and Reintegration of Foreign Terrorist Fighters (FTF)" in Zagreb, Kroatië.

De workshop van afgelopen week stond in het teken van het ontwikkelen van strategieën voor rehabilitatie, resocialisatie en re-integratie van FTF en hun families (terugkeerders). Onder terugkeerders vallen zowel de buitenlandse terroristische strijders als ook hun familieleden, in het bijzonder kinderen, die hen naar/van oorlogsgebieden volgden. Het doel van de workshop is om de bestaande beleidsmaatregelen, programma's en actoren op nationaal, regionaal en internationaal niveau samen te brengen om ervaringen, geleerde lessen, successen en uitdagingen te delen. In het bijzonder is hierbij aandacht gevraagd voor de rol van maatschappelijke organisaties, religieuze gemeenschap, civil society, jeugd en het onderwijssysteem.

De Nederlandse integrale casus-gerichte aanpak radicalisering en extremisme met verschillende partijen uit zorg, straf en bestuur zoals we op die veiligheidshuizen bieden is uniek en wordt internationaal regelmatig genoemd als 'best practise'. Als procesregisseur van het Veiligheidshuis Haaglanden heb ik ervaring opgedaan met de inrichting en (door)ontwikkeling van deze aanpak en met de casuïstiek welke we afgelopen jaren hebben besproken. Daarnaast heb ik in 2018 en 2019 voor de OSCE bijgedragen en meegeschreven aan twee richtlijnen voor de regio Zuidoost-Europa waar het Veiligheidshuis als best practise wordt beschreven.

Vanuit bovenstaande achtergrond ben ik gevraagd om als lecturer een sessie tijdens de workshop te geven met als thema "*Het perspectief in een effectief proces van revalidatie en re-integratie van gezinsleden van terugkerende Foreign Terrorist Fighters, juridische hiaten en contacten met het maatschappelijk middenveld*".

WELKE LOCATIES ZIJN BEZOCHT?

RACVIAC (Kroatië)

WIE HEB JE ONTMOET? (BENOEM DE FUNCTIEOMSCHRIJVING)

Onder de deelnemers zijn voornamelijk vertegenwoordigers aanwezig vanuit landen in de regio Zuidoost-Europa: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, Noord Macedonië, Servië, Montenegro, Kosovo en Turkije. Voor de workshop sessie van RACVIAC zijn verder een aantal nationale experts uit verschillende Europese landen uitgenodigd om als 'lecturer' een bijdrage te leveren aan het programma. Deze lecturers spraken namens organisaties als Europol, UNDOC, de universiteit van Sarajevo, Bosnië en Herzegovina, de Universiteit Bedër (Albanië), het Veiligheidshuis Haaglanden (Nederland) en politie en veiligheidsdiensten uit de deelnemende landen. Tot slot zijn uiteraard de organisatoren en initiatiefnemers RACVIAC, de OSCE en RCC aanwezig.

WAT HEEFT DE REIS DE GEMEENTE OPGELEVERD?

In alle workshops heb ik interessante aspecten terug gehoord. Het is mooi dat in veel van de presentaties een appèl wordt gedaan op meer dan wat nu de basis is van veel aanpakken en interventies, namelijk veiligheid en inlichtingen, en dat vrijwel iedereen extra aandacht en zorg vraagt voor de opvang en re-integratie van de meest kwetsbare groepen, zoals kinderen. En voor de interdisciplinaire samenwerking die daarbij hoort. De presentatie die mij het meest bij is gebleven is die van professor Azinović, hij heeft erg veel (voor mij nieuwe) kennis over de actuele situatie in het strijdgebied, werken met de doelgroep en inzichten vanuit de wetenschap. Zo kon hij de recente ontwikkelingen in het strijdgebied toelichten aan de hand de situatie in de Koerdische kampen en wat dit betekent voor de vrouwen en kinderen. Hij haalde oa andere de Nederlandse berichtgeving van de dag ervoor aan. Ook vanuit zijn werk met een aantal terugkeerders had hij adviezen aan de partners, wat betreft benadering, samenwerking en de rol van families.

Verder zijn een groot aantal van de besproken thema's herkenbaar, zoals de dilemma's rondom de terugkerende vrouwen en kinderen. Zien we hen als slachtoffer of als (potentiele) terroristen (vrouwen) en terrorist in ontwikkeling (kinderen)? Hoe doe je recht aan zowel veiligheid als aan zorg? Landen, doelgroep en wetgeving verschillen onderling maar de meeste van de deelnemende vertegenwoordigers maken onderscheid tussen FTF en de vrouwen. De vrouwen worden niet in alle landen automatisch gezien als (potentieel) terrorist vanwege hun uitreis en verblijf in Syrië/Irak en worden dus niet overal automatisch aangehouden en/of strafrechtelijk vervolgd. Het verschilt per land en per individuele casus of vrouwen (eventueel in later stadium) vervolgd kunnen of gaan worden. Voor de kinderen is psychologische hulp en goede rehabilitatie noodzakelijk om risico's te verminderen. Bovendien pleiten veel landen er sterk voor deze groep vrouwen en kinderen gezamenlijk op te vangen en hen niet van elkaar te scheiden. Dit is overigens in Nederland wel het geval bij de aanhouding van de vrouwen/moeders direct na aankomst. Verder vond ik de concrete praktische planning over de terugkeer in fasen interessant om te horen. Opvallend was dat veel landen afspraken en protocollen hebben met ziekenhuizen voor eerste opvang. Ik werd verder erg enthousiast van de oproep van veel lecturers voor een multisectorale interdisciplinaire aanpak voor deze doelgroep, en de rol van familie (achterblijvers) werd tevens een aantal keer benoemd als cruciaal. Dit sluit nauw aan bij onze ervaringen en successen in Nederland.

Naast de inhoud van de workshops is het interessant om in de Zuidoost Europese regio met verschillende organisaties in gesprek te gaan, ik merk in de presentaties, dynamiek, ideeën over samenwerking en onderlinge structuren dat het een regio is die zelf ook nog niet zo lang post-conflict is. Ik wist vanuit de samenwerking met de OSCE al op hoofdlijnen hoe dat nu nog doorwerkt, maar het is toch bijzonder om dit te ervaren als je er middenin zit. Concreet zie je dit terug in bijvoorbeeld de sterke nadruk op veiligheid (security), inlichtingendiensten, politie en (onderdelen van) het leger, en dat vertaalt zich ook richting de aanpak tegen radicalisering, extremisme en terrorisme. Dat geldt ook voor de initiatiefnemer van de conferentie, RACVIAC. Dit is zelf is een organisatie met van oorsprong militaire achtergrond en doelstelling die zich in de laatste jaren meer is gaan inzetten als onafhankelijk en onpartijdig platform voor samenwerking in de regio. Toch blijft het militaire nog zichtbaar, letterlijk ook in de aanwezigheid van legerleiding, de uniformen, de organisaties die de deelnemers vertegenwoordigers en het verblijf van alle deelnemers op de militaire basis in Rakitje, waar de Headquarters van RACVIAC gevestigd zijn. Voor deze partijen is een samenwerking met sociale partijen en overheid en het inzetten van niet-justitiële maatregelen t.b.v. rehabilitatie, socialisatie, maar ook veiligheid zoals in Nederland plaatsvindt een grote stap. Wel een stap waarin zij sterk geïnteresseerd zijn overigens, getuige ook de uitnodiging aan het Veiligheidshuis Haaglanden. En in een aantal gesprekken en presentaties zie je dat er al stappen gezet worden naar een platform.

Verder was de Turkse spreker en zijn presentatie over de ontwikkelingen en rol van Turkije afgelopen maanden en specifiek ook weken erg interessant. Je ziet daarin hoe belangen, beeldvorming en interpretatie van dezelfde ontwikkelingen tussen landen kunnen verschillen. Ik vond het intrigerend om dit te horen, maar zie ook dat dit soort verschillen in visie een extra uitdaging vormen om te overbruggen wanneer je samenwerking op wil zoeken.

ZIJN ER VERVOLGAFSPRAKEN? ZO JA, WELKE?

Aanrader het onderzoek van professor Azinović: zijn onderzoek is zeker interessant om op te zoeken!

Verder wil ik nog achter de ervaringen van de life story methode aangaan waar Noord Macedonië over vertelde en achter het programma PRIDE, wat gebruikt wordt om de pleeggezinnen te trainen.

Verder veel contactgegevens uitgewisseld van partijen die interesse hebben in de werkwijze van het Veiligheidshuis in deze aanpak en de uitnodiging om volgend jaar opnieuw deel te nemen aan deze conferentie.

Voor meer achtergronden en details over de verschillende workshops geef ik uiteraard graag voor wie geïnteresseerd is verdere toelichting. In dat geval kan je via het Veiligheidshuis Haaglanden contact opnemen.